

آموزش تربیت شهروندی

تألیف:

دکتر جمال الدین مصطفی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

آموزش تربیت شهروندی

تالیف:

دکتر جمال الدین مصطفی

انتشارات موجک (ناشر دانشگاهی)

سرشناسه: مصطفی، جمال‌الدین، ۱۳۵۶-

عنوان و نام پدیدآور: آموزش تربیت شهروندی / تالیف جمال‌الدین مصطفی.

مشخصات نشر: تهران: انتشارات موجک (ناشر دانشگاهی)، ۱۴۰۲.

مشخصات ظاهری: ۱۶۱ ص.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۹۴-۶۳۱-۰

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

یادداشت: کتابنامه.

موضوع: شهروندان -- ایران -- راهنمای آموزشی -- نمونه‌پژوهی

موضوع: Civics -- Iran -- Study and teaching -- Case studies

موضوع: شهروندان -- ایران -- نمونه‌پژوهی

موضوع: Civics -- Iran -- Case studies

رده بندی کنگره: HT۱۴۷

رده بندی دیویی: ۳۰۷/۳۳۱۶۰۹۵۵

شماره کتابشناسی ملی: ۹۳۱۲۲۷۶

اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیبا

انتشارات موجک (ناشر دانشگاهی)

واتساپ: ۰۹۳۶۳۰۳۱۲۵۸ کانال: telegram.me/mojak1

تلفن مرکز پخش: ۰۲۶۳۲۷۰۵۳۱۸ - ۰۲۶۳۲۷۰۲۶۵۹ - ۰۲۱۶۶۱۲۷۵۹۳ - ۰۲۱۶۶۴۲۹۷۳۳

ایمیل: mojakpublication@yahoo.com

سایت: www.mojak.ir اینستاگرام: mojakpublication

عنوان: آموزش تربیت شهروندی

تالیف: دکتر جمال‌الدین مصطفی

مشخصات ظاهری: ۱۶۱ صفحه، قطع وزیری

چاپ اول: بهار ۱۴۰۳، تیراژ: ۵۰۰ جلد

قیمت: ۲۴۱۰۰۰۰ ریال، شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۹۴-۶۳۱-۰

کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر برای انتشارات موجک محفوظ است. هیچ شخص حقیقی و حقوقی حق

چاپ و تکثیر این اثر را به هر شکل و صورت اعم از فتوکپی، چاپ کتاب و ... را ندارد. متخلفین به موجب

بند ۵ ماده قانون حمایت از ناشرین تحت پیگرد قانونی قرار می‌گیرند.

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

پیش گفتار ۹

فصل اول: کلیات ۱۱

۱-۱ تشریح موضوع کتاب ۱۱

۲-۱ اهمیت موضوع کتاب ۱۶

۳-۱ تعریف تربیت شهروندی ۱۹

فصل دوم: شهروندی ۲۱

۱-۲ تعریف شهروند ۲۱

۲-۲ شهروندی و انواع آن ۲۷

۳-۲ پیشینه و خاستگاه حقوق و تربیت شهروندی ۲۹

۴-۲ خاستگاه شهروندی در دوران باستان ۳۰

۵-۲ خاستگاه شهروندی در نظام جمهوری روم ۳۱

۶-۲ خاستگاه شهروندی در دوران پس از رنسانس ۳۲

۷-۲ خاستگاه شهروندی در دوران مدرن ۳۲

۸-۲ خاستگاه شهروندی در اسلام ۳۶

فصل سوم: تربیت شهروندی ۳۹

۱-۳ مفهوم تربیت شهروندی ۳۹

۲-۳ رویکردها و دیدگاه‌های مطرح در تربیت شهروندی ۴۲

- ۳-۲-۱ رویکرد سنتی ۴۳
- ۳-۲-۲ رویکرد فعال ۴۴
- ۳-۳ اهمیت و اهداف تربیت شهروندی ۴۴
- ۳-۴ شورای ملی مطالعات اجتماعی آمریکا (NCSS) ۴۷

فصل چهارم: آموزش تربیت شهروندی ۵۳

- ۴-۱ آموزش شهروندی به عنوان واقعیت اجتماعی ۵۳
- ۴-۲ آموزش شهروندی به عنوان واقعیتی سیاسی ۵۷
- ۴-۳ آموزش شهروندی به عنوان واقعیتی فرهنگی ۵۸
- ۴-۴ آموزش شهروندی به عنوان واقعیتی تربیتی ۶۰

فصل پنجم: تحقیقات مربوط به آموزش تربیت شهروندی ۶۷

- ۵-۱ پیشینه داخلی ۶۷
- ۵-۲ پیشینه خارجی ۸۴

فصل ششم: ابعاد و مولفه‌های آموزش تربیت شهروندی ۸۹

- ۶-۱ فرایند کدگذاری ۸۹
- ۶-۲ سنجش الگوی تدوین شده براساس نظرمتمخصصان ۱۳۰
- ۶-۳ اولویت بندی ابعاد و مولفه‌های آموزش تربیت شهروندی ۱۳۰
- ۶-۴ الگوی نهایی آموزش تربیت شهروندی ۱۳۲

فصل هفتم: جمع بندی ۱۳۵

- ۷-۱ نتیجه گیری ۱۳۵
- ۷-۲ پیشنهادها ۱۴۵

۱۴۹	منابع
۱۴۹	منابع فارسی
۱۵۸	منابع انگلیسی

پیش‌گفتار

فرآیند تعلیم و تربیت بواسطه فراهم نمودن موجبات رشد فردی و رفاه جمعی، در زندگی انسان از نقش مهمی برخوردار است. به طور کلی پرورش استعداد های فردی، تحکیم پایه های زندگی جمعی، گسترش آرمان های دموکراتیک و ایجاد تفاهم میان افراد انسانی در سایه تعلیم و تربیت صورت می گیرد (شریعتمداری، ۱۳۸۵). تربیت شهروندان خوب یکی از مهم ترین دغدغه های اکثر نظام های آموزشی جهان است که عهده دار بخش اعظمی از رشد فردی و اجتماعی افراد به حساب می آید. از آنجایی که جامعه ملی و جهانی کنونی نیازمند حضور انسان های آگاه، مسئول، مشارکت جو، حساس به مسائل جامعه و علاقمند به تعامل و گفتگو است. لذا باید تعلیم و تربیت رسمی جامعه نیز مطابق با چنین نیازمندی هایی، اهداف، روش ها و محتوای خود را مورد بررسی و تجدید نظر قرار دهد. شیوه ای از تعلیم و تربیت که تحت عنوان تربیت شهروندی از آن یاد می شود مطابق با پژوهش های انجام شده در بسیاری از کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه نشان می دهد که مسئولان تعلیم و تربیت در این کشورها با عزمی راسخ و با تدوین برنامه های آموزشی متنوع، تربیت شهروند مناسب را در صدر اقدامات و فعالیت های خود قرار داده اند. برای مثال: در گزارش های مطالعه تربیت شهروندی «انجمن بین المللی ارزشیابی و پیشرفت تحصیلی» اینگونه آمده است که تمامی جوامع معاصر دارای این نگرانی هستند که چگونه نوجوانان و جوانان خود را برای زندگی شهری و شهروندی آماده کنند و راه و رسم مشارکت در مسائل اجتماعی را به آنان بیاموزند (توبیاس^۱، ۱۹۹۷؛ به نقل از وزیری و جهانی، ۱۳۸۵).

اخلاق مداری، درون سازی بودند (هاشمی، ۱۳۹۹، ص ۴). در سند تحول بنیادین آموزش و پرورش در باب تربیت شهروندی این گونه آورده شده است: «تقویت آداب و مهارت های زندگی و توانایی حل مسائل و عمل به آموخته ها برای بهبود زندگی فردی و اجتماعی دانش آموزان»

¹ Tobias

(شورای عالی آموزش و پرورش، ۱۳۹۰). ملاصدراى شیرازی مدینه فاضله را طوری ترسیم می کند که دارای شهروندانی است که برای رسیدن به خیر حقیقی و سعادت، یکدیگر را یاری می کنند. از مهم ترین مبانی تربیت شهروندی در دیدگاه سیاسی- اجتماعی وی منزه بودن خلق از تعلقات است و دنیا به عنوان منزلگاهی است که در آن سالکان الهی سکنی گزیده و برای سفر به سوی خداوند تلاش می کنند. از نظر ملاصدرا، انسانی که در این شهر حضور می یابد دارای ویژگی های ممتاز از دیگر مخلوقات است: مختار بودن، نیاز به اجتماع و تمدن، پایبندی به شریعت مربوط به خود. (نیرمانی، ۱۳۸۹، ص ۴۱). در اکثر کشورهای دنیا به ویژه کشورهای توسعه یافته سالهاست که در حوزه تربیت شهروندی، هم پژوهش های گسترده ای صورت گرفته و هم به راه اندازی مراکز علمی، آموزشی و پژوهشی متناسب با اهمیت شهروندی مبادرت شده است. البته ذکر این نکته نیز لازم است که امروزه با وجود اینکه نظام های تعلیم و تربیت علاوه بر تربیت شهروند محلی و ملی به تربیت شهروند جهانی نیز به عنوان یک ضرورت توجه دارند، اما در کشورهای مختلف و بین مکاتب مختلف هماهنگی کاملی در این باره وجود ندارد. (کرمی و همکاران، ۱۴۰۱، ص ۳۸۷). شیوه سازماندهی کتاب حاضر به صورت زیر می باشد.

فصل اول: کلیات

فصل دوم: شهروندی

فصل سوم: تربیت شهروندی

فصل چهارم: آموزش تربیت شهروندی

فصل پنجم: تحقیقات مربوط به آموزش تربیت شهروندی

فصل ششم: ابعاد و مولفه های آموزش تربیت شهروندی

فصل هفتم: جمع بندی

در پایان، بر خود لازم می دانیم که از همه عزیزان و بزرگوارانی که در مراحل گوناگون آماده سازی این کتاب ما را یاری نموده اند، صمیمانه تقدیر و تشکر نمائیم.

دکتر جمال الدین مصطفی

زمستان ۱۴۰۲

Citizenship Training

Dr. Jamaluddin Mustafa

آموزش شهروندی با ارتقاء فرهنگ شهروندی ارتباط مسقیم دارد. این مؤلفه در جهت دادن رفتار شهروندان و کیفیت مشارکت آنان در امور جامعه به عنوان یکی از الزامات اساسی سرمایه اجتماعی و شاخص‌های توسعه فرهنگی یافتگی نقش موثر دارد. در واقع آموزش شهروندی به عنوان یک واقعیت فرهنگی همراه با عناصر کلیدی آن همواره در طول تاریخ زندگی اجتماعی انسان که به استقرار فرهنگ می‌انجامد نقش بارزی می‌تواند داشته باشد. امروزه این آموزش‌ها در تعیین جایگاه فرد در جریان توسعه یافتگی در بستر جهانی شدن از ضرورت‌های دستیابی تلقی می‌گردد. آموزش شهروندی یک آمیختگی و رابطه تنگاتنگ با اخلاق و روابط اخلاقی دارد. این عنصر از شهروندی علاوه بر زمینه‌های سیاسی بر روابط اخلاقی بین اعضای جامعه و شرایط یگانگی و همبستگی اجتماعی و اخلاق مدنی ناظر است. این مؤلفه آموزشی با مشوق‌هایی چون احساس برادری، هموعی، تعهد و مسئولیت‌پذیری همراه است. آموزش‌های شهروندی در بعد فرهنگی اشاره به اخلاق شهروندی می‌کند در واقع باید به آموزه‌هایی حقوقی پرداخت که شهروندان در یک شهر نسبت به نهادهای اجتماعی، شهروندان باید اجرا نمایند. آموزش شهروندی از بعد فرهنگی شامل «آموزش مجموعه‌ای از هنجارها و ارزش‌هایی می‌شود که انعطاف‌پذیری بسیاری دارند و این امر ناشی از وجود تفاوت‌ها و تنوعات فرهنگی است که در جامعه شکل می‌گیرد، از نظر ترنر آموزش فرهنگ شهروندی ارتباط به مشارکت فرهنگی افراد جامعه دارد و باید شهروندان در امور مربوط به فرهنگ عمومی جامعه آموزش ببینند و خود را مسئول بدانند و در گسترش آن مشارکت نمایند.

ISBN : 978-600-994-631-0

9 786009 946310